

КС-45
26.10.1998

**ГЛАВЕН ПРОКУРОР
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

София, 23.10. 1998 г.

№ 9556/98, IV

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Образуван дело № 31/98
Доклад за изследване на съдебната
система в СРС. Срок за доклад
по Конституционен закон - 10.10.98

23.10.98

И С К А Н Е

от Главния прокурор на РБ
за обявяване на несъответствие на
чл. 34, ал. 1 от Закона за застраховането /33/
/ред в ДВ бр. 58/97 г./ с чл. 6, т. 1 от
Европейската конвенция за правата на
човека и с чл. 120, ал. 2 от Конституцията на РБ

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Със Закона за изменение и допълнение на Закона за застраховането /33/, публ. ДВ бр. 58/97 г. в чл. 34, ал. 1 бе предвидено, че отказът да се издаде разрешение за извършване на застрахователна дейност не подлежи на обжалване. Разпоредбата в тази редакция е в НЕСЪОТВЕТСТВИЕ С ЧЛ. 6, Т. 1 ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ЗА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА, ратифицирана със закон, приет от Народното събрание на 31 юли 1992 г., публ. в ДВ бр. 80/92 г. /Приложение 1/. Съгласно тази разпоредба на Конвенцията /който израз за краткост ще използваме по-долу в текста/ "Всяко лице при определяне на неговите граждански права и задължения или ... има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие

2.

със закона". От това следва, че при ограничаване на правата или разширяване задълженията на дадено лице то трябва да има осигурено право на обжалване и съответна процедура на справедливо и публично гледане на неговото дело пред съд.

Възможното най-първо, а и най-грубо нарушаване на тази разпоредба от Конвенцията е ограничаване правото на обжалване, което в случая е направено с чл. 34, ал. 1 от ЗЗ.

Правото на обжалване и справедливо гледане на делото пред съд е едно от приоритетните права закрепени в Конвенцията. Както Европейската комисия по правата на човека /наричана по-долу Комисията/, така и Европейският съд по правата на човека /наричан по-долу Съдът/ с решенията си по много дела категорично са подчертавали, че държавата не може да ограничава във важни области правото, въздигнато в чл. 6, т. 1 от Конвенцията. А понятията "граждански права и задължения" се тълкуват много широко и е безспорно, че ако това се отнася до права, залегнали в Конституцията на дадена страна, съдебната защита на тези права обезателно трябва да бъде осигурена. Изключване правото на жалби по чл. 34 от ЗЗ от една страна посяга върху правото на собственост, въздигнато в чл. 17, ал. 1 и 3 от Конституцията, а от друга води до различни правни условия за застрахователната стопанска дейност в противоречие с чл. 18, ал. 2 от Конституцията /вж. В това направление коментара с цитираните решения в "Кратко ръководство по Европейската конвенция по правата на човека" - Съвет на Европа - Информационен и документален център С-1995 г., с. 32-36 /Приложение 2/.

Значимостта на правото на застраховане следва и от чл. 1 на Първи протокол към Конвенцията /Приложение - 3/, с който се гарантира правото на всяко физическо и юридическо лице мирно да се ползува от своята собственост, което от една страна включва възможността да гарантира защитата и, чрез застраховане, както и да използва тази собственост за извършване на застраховане. Следващият важен извод подчертаван в решенията на Комисията и Съдът, имащ значение за приложението на чл. 6, т. 1 от Конвенцията е, че той намира приложение както за физическите, така и за юридическите лица. Освен изричната регламентация в т. 1 от Първи протокол към Конвенцията. Това е посочено в делото *Tinnely &*

3.

Sons Ltd. /юридическо лице/ v the U.K, заведено на основание чл. 6, т. 1 от Конвенцията /62/1997/846/1052-1053/. В решението по това дело от 10 юли 1998 г., заведено от юридическо лице, се изтъква, че "на 20.05.1996 г. Комисията е обявила молбата /№ 20390/92-93/ за допустима за разглеждане".

В същия смисъл са решенията по делата Stran Greek Refineries v Greece - Series A № 301-B, 19 EHRR 293; J.J. c. Pays - Bas/v the Netherlands /27.03.1998/; K. D.B. c. Pays - Bas/v the Netherlands /27.03.1998/; S.R. c. Italie/v Italy /23.04.1998/; McGinley & EgaX c. Royaume/v the U.K. /09.06.1998/; MC Eldutt & auters c. Royaume/v the U. K. /10.07.1998/; K. F. c. Allemagne/v Germany /27.11.1997/ и много други. Голям брой други дела са образувани по искане на юридически лица по всякакви текстове от Конвенцията. Такива например са Pressos Compania Naviera SA v Belgium /1995/ Series A № 332; A,B and Company AS v FRG № 7742/76, 114 DR 146 at 168 /1978/ и много други /Приложение 4/.

От казаното следва извода, че забраната за обжалване отказа за упражняване на застрахователна дейност е в несъответствие с чл. 6, т. 1 от Конвенцията. А съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията, нейното ратифициране по конституционен ред и обнародването ѝ я прави част от вътрешното право на страната и има предимство пред нормите на вътрешното ни законодателство, ако ѝ противоречат.

II

Разпоредбата на чл. 34 от ЗЗ ПРОТИВОРЕЧИ НА СМИСЪЛА И ДУХА НА ЧЛ. 120, АЛ. 2 ОТ КОНСТИТУЦИЯТА.

Принципът залегнал в тази разпоредба е обжалваемост на всички актове и действия на административните органи, а необжалваемостта е изключение, което трябва да е обосновано със защита на приоритетни за обществото и страната права и интереси. В такъв смисъл е и трайната практика на Българския Конституционен съд. Така в Решение № 5/1997 г. по конституционно дело № 25/96 г. изрично е записано: "Ако се приеме, че законодателят може по целесъобразност да решава както намери за добре въпроса за изключенията по ал. 2, ще се стигне до обмисляне на основния конституционен принцип за съдебен контрол върху административните актове, залегнал в текстовете на чл. 120 от Конституцията". А

4.

в решение № 11/1998 г. на КС се доизяснява: "Но и в хипотезата на чл. 120, ал. 2 от Конституцията такова изключване е недопустимо, когато се засягат основни конституционни права - Решение № 21 по к.д. № 18 от 1995 г.

А както бе посочено по-горе разпоредбата на чл. 34 от ЗЗ довежда до засягане на основни конституционни права.

Поради изложеното и на основание чл. 149, ал. 1, т.т. 2 и 4 и 150 от Конституцията на Република България и чл.16 и сл. от Закона за Конституционния съд правя

И С К А Н Е

Да установите несъответствието на чл. 34, ал. 1 от Закона за застраховането с чл. 6, т. 1 от Европейската конвенция за правата на човека и с чл. 120, ал. 2 от Конституцията на РБ.

ПРИЛОЖЕНИЕ: писмени доказателства, описани в текста.

ДА/

ГЛАВЕН ПРОКУРОР:
/Ив. Татарчев/